

**КУРОРТ СКАДОВСЬК - КЛADOVA УНІКАЛЬНИХ ЛІКУВАЛЬНИХ ФАКТОРІВ
ОЗДОРОВЛЕННЯ ЛЮДЕЙ**

(Деякі питання формування лікувальних чинників на курорті Скадовськ)

Скадовськ - велике приморське курортне місто півдня України. Свою популярність, як лікувальна місцевість, місто набуло в кінці XIX сторіччя, коли на оздоровлення цілющим південним сонцем, повітрям, настоящим на степових травах, та лагідним морем почала з'їжджатися велика кількість людей різних суспільних груп, внаслідок чого тут був побудований готель з пансіоном, купальні, морські ванни та курзал.

З 1921 р. в місті працює спеціальна санаторно-курортна комісія, яка займається питаннями створення курортного господарства. Для відпочинку людей пристосовуються приміщення садиб, починається облаштування пляжів та купалень. У 1925-29 р. р. у м. Скадовську почали працювати перші дитячі лікувальні заклади, а в 1936 р. був відкритий санаторій матері та дитини і згідно з Постановою РНК УРСР від 11.X.39 р. № 1376 м. Скадовськ було проголошене курортом республіканського значення за профілем дитячого курорту. З часом м. Скадовськ стає не тільки курортним містом, але розвивається як адміністративний центр району з великогалазузевим господарством.

На теперішній час на території Скадовської курортної зони функціонує курорт місцевого значення Скадовськ, але в 2004 році місцева влада надала пакет документів на розгляд уряду України щодо присвоєння місту Скадовську статусу курорту державного значення.

Скадовська медична зона включає в себе Джарилгацьку затоку Чорного моря і прибережну смугу від оз. Устрічне до Каланчакської затоки, а також заповідний острів Джарилгач. Цей край володіє прекрасними природними рекреаційними ресурсами: прибережною смугою шириною 1,0-1,5 км, піщано-черепашковими пляжами, сприятливими кліматичними умовами, тривалим купальним сезоном.

Багатством району є його клімат, який зумовлений географічним положенням території в межах Чорноморського узбережжя південного українського степу і характеризується великою кількістю сонця тепла і світла. Його особливості визначаються чинниками кліматоутворення: радіаційним режимом, своєрідністю циркуляції атмосфери, впливом Чорного моря і характером рельєфу. В зв'язку з тим, що район розташований у відносно низьких широтах, він отримує значну кількість сонячного тепла. Число годин сонячного сяння в Скадовській курортній зоні досягає 2400 годин на рік, що вигідно порівнюється з аналогічними показниками таких відомих курортів як Ялта, Одеса, Очаків. В зв'язку з тим, що Джарилгацька затока мілководна, вода в літній час прогрівається до 25-31°C, з чим і пов'язується тривалість купального сезону, який на 1,5-2,0 місяці довший, ніж в Євпаторії.

Сприятливі кліматичні особливості курортної зони в поєднанні з теплим мілководним морем, піщаними пляжами, тривалим купальним сезоном характеризують даний район виключно як місце для лікування, відпочинку та туризму.

Природні особливості території, мілководність Джарилгацької затоки, віддаленість промислових центрів складають основу для розвитку тут дитячих лікувально-оздоровчих закладів: санаторіїв, будинків відпочинку, пансіонатів та дитячих таборів тощо.

Скадовська курортна зона має значні рекреаційні ресурси і велику кількість оздоровниць різного типу. У всіх приморських закладах відпочинку використовують три природних лікувальних чинники: клімат, море, пляж. Проте, медична зона має потенційні можливості для їх збільшення шляхом створення гідромінеральної бази на основі лікувальних пелоїдів або грязей. При грязерозвідувальних роботах, які були проведені гідрогеологічним управлінням "Укргеокаптажмінвод" в 1974-1975 р. р. на акваторії Джарилгацької затоки, були встановлені основні умови формування і розповсюдження пелоїдів. В процесі робіт виявлені грязьові поля в районі м. Скадовськ, п. Красне, п. Лазурне. Плаща їх розповсюдження досить незначна - біля 500 м², потужність покладів не перевищує 0,2 м. На основі проведених робіт було зроблено висновки про недоцільність практичного застосування грязей Джарилгацької затоки. Але враховуючи наявність ряду факторів таких як: велика кількість органіки рослинного і тваринного походження, яка розмножується в умовах теплої затоки, наявність всіх фізіологічних груп мікроорганізмів, які відіграють провідну роль в грязеутворюючих процесах, дослідники запропонували продовжити грязерозвідувальні роботи через 20 - 25 років в зв'язку з тим, що умови відкладення грязі в затоках такого роду можуть змінюватись в досить короткий проміжок часу.

Цей висновок був підтверджений при польовому обстеженні Джарилгацької затоки влітку 1993 року при проведенні робіт по складанню "Проекту округу та зон санітарної охорони Скадовської курортної зони Херсонської області", ДГП "Укргеокаптажмінвод".

Пошуково-оцінювальні роботи на лікувальні мулові грязі проводились в межах Скадовської курортної зони в вересні 2003 року з метою виявлення перспективних ділянок розповсюдження лікувальних пелоїдів з подальшою постановкою розвідувальних робіт для створення грязьової бази санаторію "Скадовськ". Проведені роботи показали, що в районі пригирлової південнозахідної частини Каржинської затоки і на о. Джарилгач (оз. Сине) зустрінуті поклади пелоїдів, які за своїми характеристиками в основному відповідають вимогам, які пред'являються до лікувальних грязей. За своїми фізико-хімічними параметрами грязьові поклади даних ділянок відносяться до морських, слабосульфідних, слаболужних мулових грязей з підвищеним вмістом органічних речовин.

В результаті проведених досліджень оцінені ресурси грязьових покладів по перспективних ділянках складають: по пригирловій південно-західній частині Каржинської затоки - біля 3,5 тис. м³, по оз. Сине - біля 49,0 тис. м³.

При умові проведення детальної розвідки по підрахунку запасів лікувальних грязей і затвердженні їх в ДКЗ України, створення бальнеогрязевої бази (лікувального комплексу, регенераційних басейнів тощо), можливості використання мінеральних вод із свердловин (данні про запаси яких потребують вивчення і уточнення), або використання ропи Джарилгацької затоки в лікувальних цілях (ванни, різні душі, басейни) є всі підстави для переходу оздоровчих закладів на цілорічний режим роботи.

Лідером серед оздоровчих закладів курорту Скадовськ є однойменний санаторій Скадовськ для відпочинку і оздоровлення батьків з дітьми ЗАТ "Укрпрофоздоровниця". Це сучасний медично-оздоровчий заклад, оснащений необхідним лікувально - діагностичним устаткуванням, який широко використовує в лікувальному процесі природні чинники: клімат, море і пляжі.

Тому, підсумовуючи вищенаведене, необхідно зазначити, що санаторнокурортне лікування в межах Скадовської курортної зони має великі перспективи та може бути організоване з врахуванням використання лікувальних грязей, орієнтовні запаси яких складають біля 50 тис. м³ і середньо- та високо мінералізованих хлоридних натрієвих, а також сульфідних мінеральних вод, данні про запаси яких потребують доробки, уточнення та затвердження. Кліматологічні умови сприятливі для лікування дітей з багатьма захворюваннями: рахітом, схудненням, малокрів'ям, ексудативним діатезом, залишковими явищами захворювання легень, хронічними тонзилітами, ревматизмом в неактивній фазі, неврозами, а також порушеннями у фізичному розвитку. Лікувальний ефект в подоланні цих захворювань досягається впровадженням аеротерапії - основи кліматолікування, до якої відносяться такі методи: повітряні ванни, морська аеротерапія, геліотерапія, таласотерапія, ландшафтотерапія, псаммотерапія та інші.

Цікавим, аде недостатньо вивченим на наш погляд є факт полегшення стану хворих, які страждають на розширення вен. Спостереження за хворими дозволяють зробити висновки, що при регулярних прогулянках по полям розвитку водоростей, які спорадично розташовані на мілководній прибережній частині Джарилгацької затоки, відмічається благотворний вплив в вигляді розм'якшення вузлів вен і ховання їх під шкіру, тобто зовні ноги хворих приймають нормальну форму з відсутністю відверто видимої патології. Медичне обґрунтування і методики цього лікування ще немає, але численні приклади цього ефекту наявні. Є спостереження за алергічними хворими: люди, які на протязі року не уявляли свого життя без антигістамінних препаратів типу алергоділу, вже після двотижневого перебування в Скадовську забували про ліки.

Достатнього матеріалу для пояснення цього феномену ще не накопичено, як і не розроблена методика лікування, однак, на наш погляд, це пов'язане з виділенням водоростями іонів йоду і, можливо, інших мікроелементів і насичення ними повітряного простору біля Джарилгацької затоки.

На цей час в санаторії "Скадовськ" для оздоровлення хворих на алергічні захворювання вже практикуються методи із застосуванням сну на матрацах наповнених висушеними водоростями.

Застосування лікувальних вод, які відомі в межах Скадовської курортної зони показане при хронічних колітах, гастритах, секреторній недостатності, порушеннях периферичної та центральної нервової систем, серця, судин, захворювань шкіри і жіночої статевої сфери.

Таким чином, сприятливі рекреаційні і територіальні ресурси визначають подальший розвиток Скадовської курортної зони як курорту для лікування, реабілітації та відпочинку дорослих та дітей.